

2020-2021

Катышуучунун коду
Код участника

Кыргыз Республикасынын
Билим берүү жана илим
министрлиги

Министерство
образования и науки
Кыргызской Республики

БИЛИМДИ БААЛОО ЖАНА ОКУТУУ УСУЛДАРЫ БОРБОРУ
ЦЕНТР ОЦЕНКИ В ОБРАЗОВАНИИ И МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ
CENTER FOR EDUCATIONAL ASSESSMENT AND TEACHING METHODS

Республикалык олимпиаданын III (облустук) этабы

III (областной) этап Республиканской олимпиады

Тарых История

2-күн/2 день

Фамилиясы/ Фамилия		Аты/Имя	
Атасынын аты/ Отчество			
Мектеби/Школа		Айылы/ Село	
Району/Район		Шаары/ Город	
Облусу/Область			
Телефону/ Телефон			

Тарых боюнча облустук олимпиаданын тапшырмалары

Олимпиаданын бардык тапшырмалары «Дүйнөлүк тарых» жана «Кыргызстан тарыхы» предметтери боюнча негизги жалпы билим берүү программасынын негизинде түзүлдү.

Тарых боюнча олимпиаданын экинчи туру – теориялык тур.

Экинчи турда катышуучуларга төмөнкү типтеги тапшырмалар берилет:

1. хронологиялык тапшырмаларды аткаруу;
2. саясий ишмерлерди алардын ишмердүүлүгүнүн мүнөздөмөсү менен дал келтирүү тапшырмасы;
3. тарыхый ишмерге мүнөздөмө берүү тапшырмасы;
4. эки катарда орун алган маалыматтарды бири-бирине дал келтирүү жана аларды дал келтирүүнүн принцибин аныктоо тапшырмалары (эмне үчүн тигил же бул объекттер, окуялар же инсандар бири-бирине дал келтирилди же, тескерисинче, карама-каршы коюлду);
5. хронологиялык ырааттуулуктар. Катышуучуга бир нече окуяны хронологиялык тартипте жайгаштыруу тапшырмасы берилет;
6. тарыхый булак катары көркөм чыгарманын тексти менен иштөө тапшырмасы;
7. тарыхый карталардын жардамы менен тарыхый окуяны талдоо тапшырмасы;
8. тарыхый эстеликке мүнөздөмө берүү тапшырмасы.

Задания областной олимпиады по истории

Все задания олимпиады составлены на основе основной общеобразовательной программы по предметам «Мировая история» и «История Кыргызстана».

Второй тур олимпиады по истории – теоретический.

Во втором туре участников ожидают следующие типы заданий:

- 1) решение хронологических задач;
- 2) вопрос на сопоставление политических деятелей с характеристикой их деятельности;
- 3) составление характеристики исторического деятеля;
- 4) задания на соотнесение двух рядов данных и на определение принципа их построения. (почему данные объекты, события или личности сопоставлены или противопоставлены друг другу);
- 5) хронологические последовательности. Участнику предлагается расставить в хронологическом порядке несколько событий;
- 6) работа с текстом художественного произведения как исторического источника;
- 7) анализ исторического события при помощи исторических карт;
- 8) характеристика исторического памятника.

1-ТАПШЫРМА

Тарых боюнча квесттин (оюндун) катышуучулары кымбат баалуу буюмдар салынган сейфти таап алышкан. Бирок аны ачыш үчүн алар шифрди табышы керек эле. Бул шифр – тарыхый даталарды колдонуп жүргүзүлгөн эсептөөнүн жыйынтыгы.

Бул маселени чыгаргыла:

А) Биринчи сан – Рим шаарынын түптөлүшүнөн Батыш Рим империясы кулаганга чейин канча жыл өткөн.

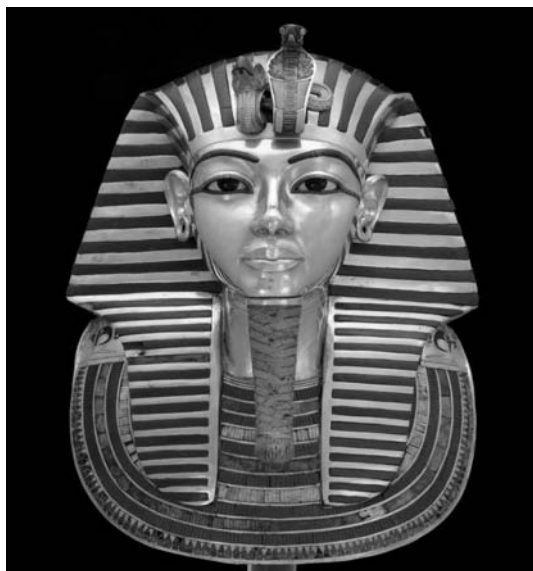
Б) Экинчи сан – АКШ түзүлгөндөн азыркы мезгилге чейин (2021-жылга чейин) канча жыл өткөн.

В) Үчүнчү сан – Жүз жылдык согуш канча жылга созулган.

Г) Төртүнчү сан – Улуу Карлдын Франк империясынын түзүлгөн жылы.

$$А) + Б) + В) + Г) - 468 = X$$

Квесттин катышуучулары сейфти ача турган код болгон X санын тапканда, алар сейфтин ичинен уникалдуу тарыхый артефакттардын бирин табышкан (анын сүрөтү төмөндө берилди).

X жылында эң ири археологиялык ачылыштардын бири жасалган. Жогоруда сүрөтү берилген артефакт аталган ачылыштын бир бөлүгү болуп саналат.

X жылында кандай археологиялык ачылыш жасалган?

ЗАДАНИЕ 1

Участники игры в исторический квест нашли сейф с сокровищами. Но чтобы его открыть, им необходимо подобрать шифр, который является итогом вычисления при помощи исторических дат.

Решите эту задачу

А) Первое число – сколько лет прошло от основания г. Рима до падения Западной Римской империи.

Б) Второе число – сколько лет прошло от образования США до наших дней (2021 г.)

В) Третье число – сколько лет длилась Столетняя война.

Г) Четвертое число – год образования Франкской империи Карла Великого.

$$А)+Б)+В)+Г) - 468 = X$$

Когда участники квеста нашли число X, являющееся кодом для открытия сейфа, то обнаружили в сейфе один из уникальных исторических артефактов (его изображение приведено ниже).

В год X состоялось одно из величайших археологических открытий, частью которого и является данный артефакт.

Какое археологическое открытие было сделано в год X?

2-ТАПШЫРМА

Тарыхый окуяларды туура тарыхый ырааттуулукта жайгаштыргыла:

- А) Сунга токоюндагы салгылашуу
- Б) Түрк каганатынын түзүлүшү
- В) Караханиддер каганатында Исламдын мамлекеттик дин катары кабыл алынышы.
- Г) Усундардын Кыргызстан аймагына келиши
- Д) Кыргыздардын Кокон хандыгына каршы күрөшү
- Е) Истеминин Византияга элчилиги
- Ж) Моголстан мамлекетинин түзүлүшү

1	2	3	4	5	6	7

3-ТАПШЫРМА

Тарыхый инсандын ысымы менен анын мүнөздөмөсүн дал келтиргиле (таблицада берилген мүнөздөмөлөр менен таблицанын төмөн жагында берилген тарыхый инсандардын ысымдарын дал келтирүүдө тарыхый инсандардын ысымдарынын тизмесинде ашыкча аттар бар экенин эске алгыла).

А	Македониянын падышасы, көрүнүктүү аскер башчы, дүйнөлүк державанын куруучусу. Атасы өлгөндөн кийин жыйырма жашында такка отуруп, ал фракиялыктардын көтөрүлүшүн баскан жана Грецияны кайрадан баш ийдирип, ал жактагы козголоңчул Фивы шаарын талкалаган. Б.з.ч. 334-жылы ал Кичи Азияны басып алууну баштап, Персиянын падышасы Дарий Шнү талкалап, андан кийин Сирияны, Палестинаны жана Египетти багындырган. Сактар менен согушкан. Индияга жортуул жасаган. Ал курган ири мамлекет анын өлүмүнөн кийин ыдыраган.
Б	Европанын биринчи типографы. 1450-жылы кыймылдуу литералардын жардамы менен китеп басуу ыкмасын ойлоп таап, бул ыкма Европа маданиятына гана эмес, дүйнөлүк тарыхка зор таасирин тийгизген.
В	Гунндардын 434–453-жылдар аралыгындагы башкаруучусу. Түрк, герман жана башка урууларды өз бийлиги астында бириктирип, Рейнден Волгага чейин созулган ири мамлекет курган. Готтордун тарыхчысы Иордан «гунндардын башкаруучусунун Скифиянын бардык варварларынын арасындагы укмуштуу атак-даңкын» баса белгилеп өткөн.
Г	Орто кылымдагы Чыгыш окумуштуусу, философ, дарыгер жана саясий ишмер. Бардыгы болуп илимдин 29 тармагы боюнча 450 эмгек жазып, алардын ичинен бизге 274 гана жеткен, алардын бирөөсү болсо – «Дарыгерлик илимдин канондору».
Д	Биринчи казак окумуштуусу, тарыхчы, этнограф, фольклорист, саякатчы, агартуучу жана чыгыш таануучу. 1856-жылы биринчилерден болуп «Манас» эпосунун үзүндүсүн илимий ыкма менен жазып алган.
Е	Ортоазиялык аскер башчы, акын жана Тимуриддер династиясынын мамлекеттик ишмери, Индиянын жана Ооганстандын падишахы. Бабуриддер династиясынын – Улуу Моголдор империясынын негиздөөчүсү. Көрүнүктүү Чыгыш акыны жана философ. Ош шаарында төрөлгөн.

1. Македониялык Александр
2. Чокан Валиханов
3. Филипп II
4. Ибн-Сина (Авиценна)
5. Модэ шаньюй
6. Аль-Бируни
7. Иоганн Гутенберг
8. Захир ад-дин Бабур
9. Улугбек Гураган
10. Аттила
11. Василий Радлов
12. Иван Федоров

А	Б	В	Г	Д	Е

ЗАДАНИЕ 2.

Расположите исторические события в правильной исторической последовательности:

- А) Битва в Черни Сунга
- Б) Образование Тюркского каганата
- В) Принятие ислама в качестве государственной религии в Караханидском каганате
- Г) Приход усуней на территорию Кыргызстана
- Д) Борьба кыргызов против Кокандского ханства
- Е) Посольство Истеми в Византию
- Ж) Образование государства Моголистан

1	2	3	4	5	6	7

ЗАДАНИЕ 3

Соотнесите имя исторического деятеля и его характеристику

(обратите внимание, что в списке исторических деятелей, которых надо соотнести с характеристикой есть лишние имена).

А	Царь Македонии, выдающийся полководец, создатель мировой державы. Взойдя на престол в возрасте 20 лет после гибели отца, он подавил восстание фракийцев и заново подчинил Грецию, где были разрушены мятежные Фивы. В 334 году до н. э. начал завоевание Малой Азии и разбил царя Персии Дария III, после чего подчинил Сирию, Палестину и Египет. Воевал с саками. Предпринял поход на Индию. Созданное им огромное государство распалось после его смерти.
Б	Первый типограф Европы. В 1450 году создал способ книгопечатания подвижными литерами, оказавший огромное влияние не только на европейскую культуру, но и на всемирную историю.
В	Правитель гуннов в 434-453 годах, объединивший под своей властью тюркские, германские и другие племена, создавший державу, простиравшуюся от Рейна до Волги. Готский историк Иордан отмечал «баснословную славу вождя гуннов среди всех варваров Скифии».
Г	Средневековый восточный учёный, философ, врач и политический деятель. Всего написал более 450 трудов в 29 областях науки, из которых до нас дошли только 274, одним из которых является «Канон врачебной науки».
Д	Первый казахский учёный, историк, этнограф, фольклорист, путешественник, просветитель и востоковед. В 1856 году первым сделал научную запись отрывка эпоса «Манас».
Е	Среднеазиатский полководец, поэт и государственный деятель династии Тимуридов, падишах Индии и Афганистана. Основатель династии и империи Бабуридов – Великих Моголов. Выдающийся восточный поэт и философ. Родился в городе Ош.

1. Александр Македонский
2. Чокан Валиханов
3. Филипп II
4. Ибн-Сина (Авиценна)
5. Модэ-шаньюй
6. Аль-Бируни
7. Иоганн Гутенберг
8. Захир ад-дин Бабур
9. Улугбек Гураган
10. Аттила
11. Василий Радлов
12. Иван Федоров

А	Б	В	Г	Д	Е

4-ТАПШЫРМА

Тарыхый инсан – ишмердүүлүгү ири тарыхый окуялардын жүрүшүнө жана жыйынтыгына олуттуу түрдө таасир эткен адам.

Төмөнкү тизмедеги тарыхый инсандардын бирөөсүн тандагыла:

- Барсбек
- Мухаммед кыргыз (Тагай бий)
- Атаке бий

Төмөндө берилген планды колдонуп, өзүңөр тандаган тарыхый инсанга мүнөздөмө бергиле:

1. *Жашоо же (жана) башкаруу жылдары (кылымды жана белгилүү даталарды көрсөтүү менен);*
2. *Бул инсандын ишмердүүлүгү кандай тарыхый шарттарда жүргүзүлгөн;*
3. *Бул тарыхый инсан чечүүгө аракет кылган маселелер жана аларды чечүү методдору;*
4. *Бул тарыхый инсандын ишмердүүлүгүнүн натыйжаларын баалоо.*

5-ТАПШЫРМА

Парламент, Генералдык штаттар, Земство собору, Сейм, Кортестер, Вече

Бул катар кандай принцип менен түзүлгөнүн жана катарда кайсынысы ашыкча экенин түшүндүрүп бергиле.

ЗАДАНИЕ 4

Историческая личность - человек, деятельность которого оказывает существенное влияние на ход и исход крупных исторических событий.

Выберите одного из исторических деятелей из списка ниже:

- Барс-бек
- Мухаммед-кыргыз (Тагай-бий)
- Атаке-бий

Используя приведённый ниже план, дайте характеристику выбранному вами историческому деятелю.

1. *Время жизни или (и) правления (с указанием века и известных дат).*
2. *Исторические условия, в которых происходит деятельность данной личности.*
3. *Задачи, которые стремится решить исторический деятель, и методы их решения.*
4. *Оценка результатов деятельности исторической личности.*

ЗАДАНИЕ 5

Парламент, Генеральные штаты, Земский собор, Сейм, Кортесы, Вече

Объясните, по какому принципу составлен этот ряд и что в этом ряду лишнее?

6-ТАПШЫРМА

А. С. Пушкиндин «Кыраакы Олег жөнүндө ыр» аттуу ыры сюжеттик жактан жазуучу жана тарыхчы Н. М. Карамзин тарабынан «История государства Российского (Россия мамлекетинин тарыхы)» аттуу эмгекте берилген «Повести временных лет (Өткөн жылдардын баяны)» аттуу жылнааманын үзүндүсүнүн ырга салынган варианты болуп саналат.

Пушкиндин ырынын төмөндө берилген үзүндүсүн окуп чыгып, суроолорго жооп бергиле:

1. Бул ырда Олег княздын башкаруу мезгилиндеги кайсы тарыхый окуялар тууралуу сөз болуп жатат?
Өзүңөрдүн жообуңарды ырдан алынган цитаталар менен тастыктагыла (2 мисал).
2. Олег княздын башкаруу мезгилинде чыгыш славяндарда кайсы дин өкүм сүргөн?
Өзүңөрдүн жообуңарды ырдан алынган цитаталар менен тастыктагыла (1 мисал).

Александр Пушкин

Кыраакы Олег жөнүндө ыр

Кыраакы Олег акылы жок хазарлардан
Мына эми өч алууга камданууда:
Алардын тынымсыз чабуулдары үчүн
Айылдарын өрттөп, өттү кылычтап;
Соотун кийген, кошууну жанында
Князь атына минип баратат талаада.
Анын маңдайындагы чер токойдон
Көңүлү эргиген бир аяр чыкты.
Перунга гана сыйынган бул абышка –
Болочок осуяттардын жарчысы,
Сыйынуу, төлгөгө корогон убактысы.
Ал даанышманды көздөй Олег бастырды.
«Кудайлардын эркеси, аяр, айтчы сен,
Менин жашоомдо болот эмнелер?
Коңшуларды, душмандарды сүйүнтүп,
Же мүрзөдө жатчу күнүм келеби эрте?
Болгон чындыкты айт, коркпогун менден:
Сыйлыкка каалаган атты аласың сен».
«Анда сөзүмдү эстеп алгын сен:
Атак-даңк болсо, кубанат аскер;
Сенин атың даңкталган жеңиш менен;
Калканың сенин Царьградда илинген;
Кургак да, суу да сага баш ийген;
Кастар кызганат мындай тагдырды кенен...

ЗАДАНИЕ 6

Стихотворение А.С. Пушкина «Песнь о вещем Олеге». Сюжет основан на переложении летописной истории из «Повести временных лет», изложенной писателем и историком Н.М. Карамзиным в «Истории государства Российского».

Прочитайте отрывок из стихотворения Пушкина и ответьте на вопросы:

1. О каких исторических событиях в период правления князя Олега говорится в этом стихотворении?
Подтвердите свой ответ цитатами из стихотворения (2 примера).
2. Какая религия была у восточных славян в период правления князя Олега?
Подтвердите свой ответ цитатами из стихотворения (1 цитата).

Александр Пушкин

Песнь о вещем Олеге

Как ныне собирается вещей Олег
Отмстить неразумным хазарам:
Их села и нивы за буйный набег
Обрек он мечам и пожарам;
С дружиной своей, в цареградской броне,
Князь по полю едет на верном коне.

Из темного леса навстречу ему
Идет вдохновенный кудесник,
Покорный Перуну старик одному,
Заветов грядущего вестник,
В мольбах и гаданьях прошедший весь век.
И к мудрому старцу подъехал Олег.

«Скажи мне, кудесник, любимец богов,
Что сбудется в жизни со мною?
И скоро ль, на радость соседей-врагов,
Могильной засыплюсь землею?
Открой мне всю правду, не бойся меня:
В награду любого возьмешь ты коня».

«Запомни же ныне ты слово мое:
Воителю слава — отрада;
Победой прославлено имя твое;
Твой щит на вратах Цареграда;
И волны и суша покорны тебе;
Завидует недруг столь дивной судьбе...

7-ТАПШЫРМА

(А) жана (Б) карталарын салыштыргыла.

Элдердин улуу көчү деп аталган тарыхый окуянын жыйынтыгында Европадагы саясий кырдаал кандай өзгөргөн?

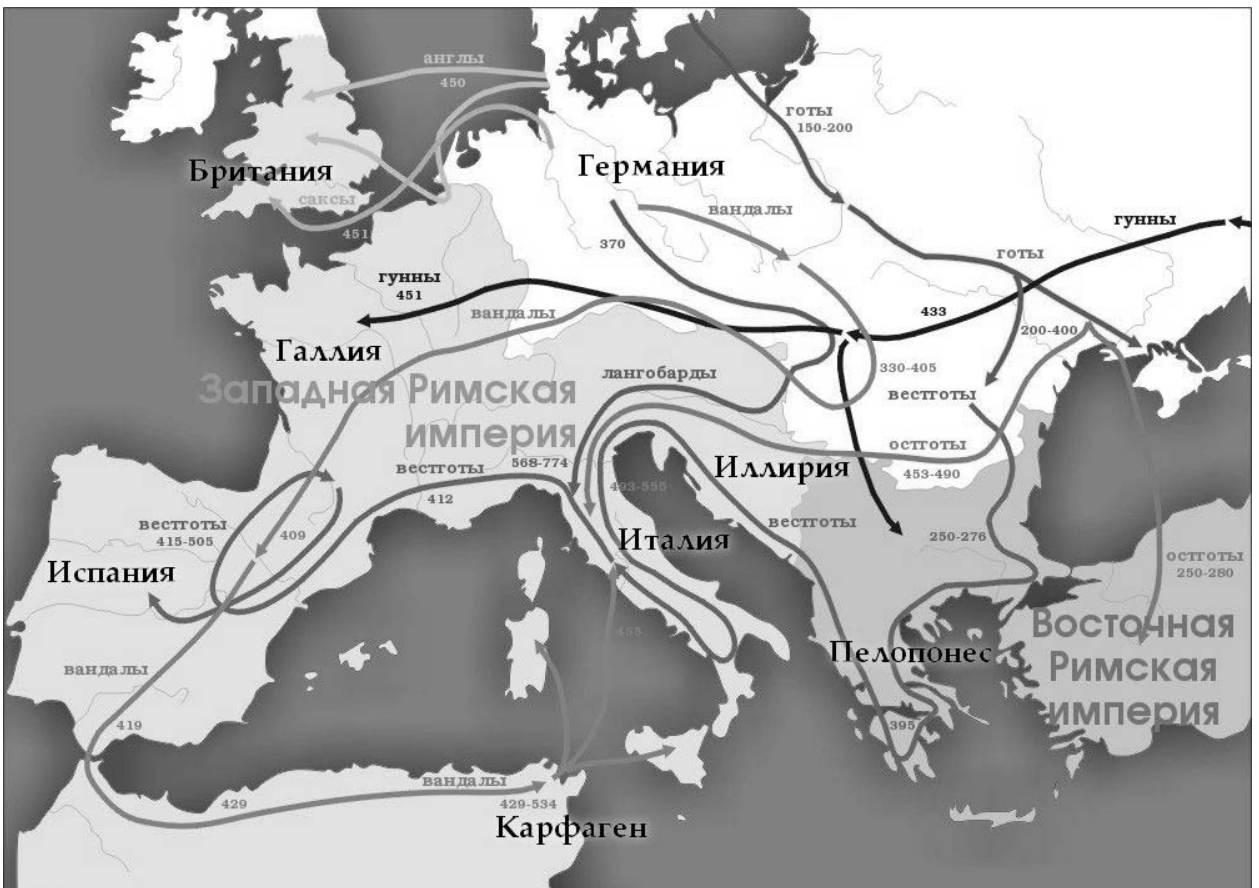
ЗАДАНИЕ 7

Сравните карты (А) и (Б).

Как изменилась политическая ситуация в Европе в результате исторического события, получившего название Великое переселение народов?

(А)

Эскертүү: Төмөндө картанын түп нускасынын көчүрмөсү берилди.

8-ТАПШЫРМА

Сүрөттөрдө чагылдырылган тарыхый-архитектуралык эстелик кандай аталарын, кайсы мезгилге таандык экенин жана Кыргызстандын кайсы аймагында жайгашкандыгын жазгыла.

ЗАДАНИЕ 8

Укажите, как называется изображённый на картинке историко-архитектурный памятник, к какому времени он относится и где на территории Кыргызстана находится.

А)

1. Аталышы: _____
2. Мезгили: _____
3. Каякта жайгашкан: _____

1. Название _____
2. Время _____
3. Где находится _____

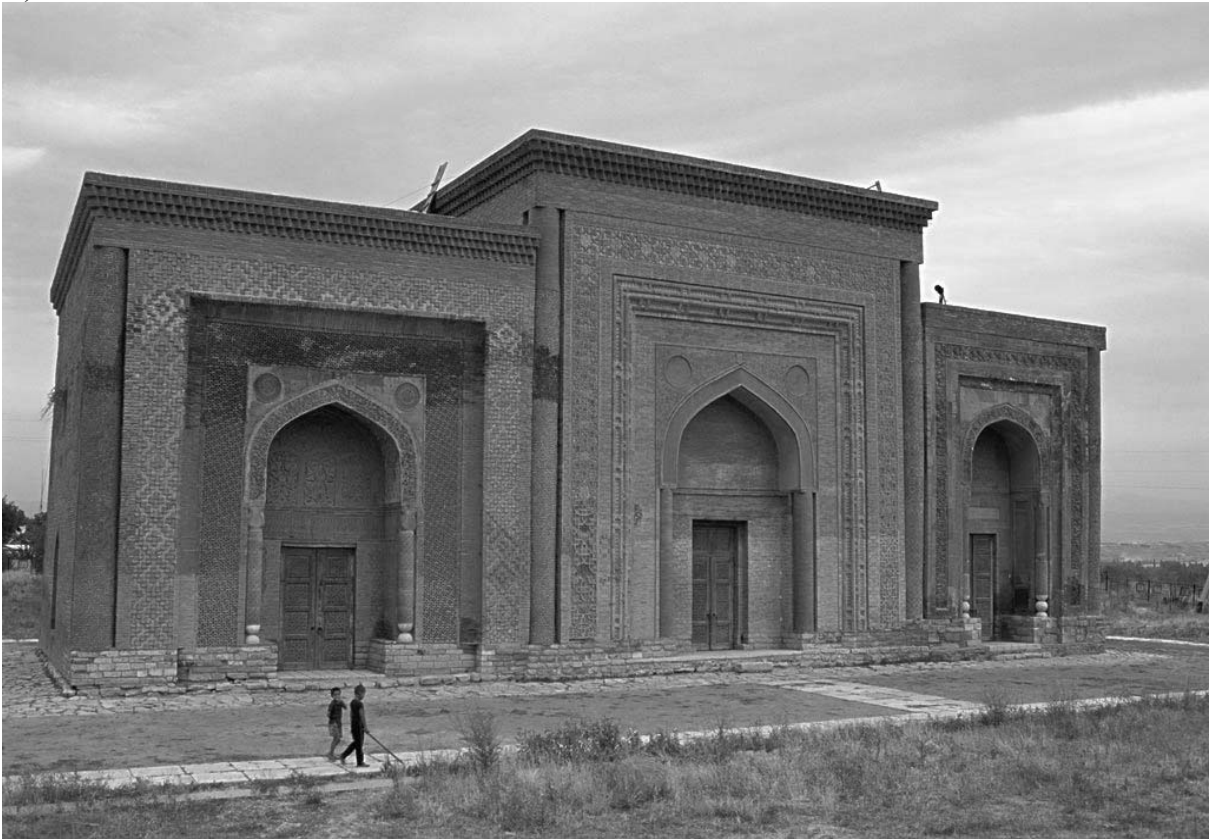
Б)

1. Аталышы: _____
2. Мезгили: _____
3. Каякта жайгашкан: _____

1. Название _____
2. Время _____
3. Где находится _____

В)

1. Аталышы: _____
2. Мезгили: _____
3. Каякта жайгашкан: _____

1. Название _____
2. Время _____
3. Где находится _____

Г)

1. Аталышы: _____
2. Мезгили: _____
3. Каякта жайгашкан: _____

1. Название _____
2. Время _____
3. Где находится _____